

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
17-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Kartuzy
JON.G. P. AK

++ Bigus Brunon
ps. „171” Gryf Maćko

M: 1587/252530

A. Gasiomowski
& R. Steyer

brat Rudolfa
i Heleny
z am. Wenta

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Bigus Brunon
J:K:1587/252.5.Pom.
"Kartony SOH Sp. Pom." → AK

- 1./1. Relacja *k. - 5.*
- 1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora
- 1/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora —
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 1 s. 1*
- III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5. Inne
- IV. Korespondencja
- 1) w sprawie k. 7 s. 1-8*
Brunon B
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne : *k. 30*
- VI. Fotografie *dwie ikonografii - kopie*

II. Materiały uzupełniające relację -
- Biogram Brunona:

1. Biogram Brunona Biqusa, [w:] Gąsiorowski Andrzej, Steyer Krzysztof, Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Pomorski”, Gdańsk 2010, s. 408-409, kserokop.

lc. 1 o. 1

Gasiorowski, Andrzej, Steyer, Henryk, Tajane
Dzień. Młotkowska "Gryf Pomorski" Solan sk
2010 (biel. III (1914) s. 408-409

Bigus Brunon (1914-?) ps. „111” „Gryf”, „Maćko”, nauczyciel, komendant powiatowy, członek Rady Naczelnej TOW „Gryf Pomorski”, pod koniec okupacji w AK.

Urodzony 3.06.1914 r. w Gowidlinie, pow. Kartuzy, syn Marcina i Klementyny. W 1936 r. ukończył seminarium nauczycielskie w Wejherowie. W latach 1936–1937 pracował w szkolnictwie na terenie pow. kartuskiego: najpierw w szkole powszechnej w Tuchlinie, w latach 1937–1938 w szkole zawodowej w Kartuzach. W 1938 r. otrzymał pracę jako nauczyciel w jednoklasowej szkole powszechnej w Bazarach w pow. oszmiańskim. W lipcu 1939 r. został powołany do szkoły podchorążych obrony narodowej przy 4. DP w Brodnicy. W końcu sierpnia 1939 r. jego szkolna kompania została przeniesiona w rejon Lwowa. Tam brał udział w obronie Lwowa. Uniknął niewoli, ponieważ 23.10.1939 r. zbiegł z transportu kolejowego i uciekł w rodzinne strony na Pomorze do Gowidlina. Tu zorientował się, że na Kaszubach nauczyciele są obiektem terroru i może zostać aresztowany. Gdy 10.10.1939 r. został poinformowany, że ma się zgłosić na posterunku żandarmerii niemieckiej, natychmiast opuścił Gowidlino. Ukrył się razem z bratem Rudolfem na terenie pow. kartuskiego, u rodziny mieszkającej w rejonie Rębnicy. Po pewnym czasie dołączył do nich ukrywający się również nauczyciel Jan Żurawicz oraz Alfons Stencel i Daluciński. Podjęli wtedy działalność konspiracyjną. Początkowo zbierali broń, którą ukryli żołnierze polscy we wrześniu 1939 r. Wybudowali także schron w lesie koło Bukowej Góry, gdzie ukrywali się przez dłuższy czas, niekiedy tylko przebywając u rodziny Bigusów oraz u Juliusza Koszałki w Rębnicy. Po pewnym czasie udało się im zdobyć aparat radiowy. Słuchali rozgłośni zagranicznych nadających w języku niemieckim i czeskim oraz audycji w języku polskim. Uzyskane tą drogą wiadomości rozpowszechniali w formie rękopisu, kolportując ulotki wśród znajomych i zaufanych osób. W tej grupie rolę dowódcy odgrywał brat Brunona – Rudolf. W 1941 r. poprzez Józefa Stolca z Sulęcyna został skontaktowany z jego bratem kowalem z Bukowej Góry, ówczesnie członkiem „Gryfa Kaszubskiego”. Bigus został zaprzysiężony i złożył przysięgę przed Stolcem oraz byłym wójtem Brunką. Po wstąpieniu do TOW „Gryf Kaszubski” (następnie „Gryf Pomorski”) działał w tej organizacji do momentu przejścia do AK. W 1941 r. został zastępcą komendanta powiatowego na pow. kartuski – Uhlenberga. Funkcję tę pełnił do lipca 1942 r., kiedy to objął funkcję komendanta powiatowego „Gryfa Pomorskiego” na pow. kartuski. Osobiście zwerbował do „Gryfa” około 100 członków, w tym znanych z późniejszej

działalności: z Rębnicy Juliusza Koszałkę, z Gowidlina Leona Gruczę, ks. Franciszka Gruczę, Bernarda Gruczę, Władysława Chrzanowskiego, Józefa Patokę. Z polecenia kierującego „Gryfem” Dambka wyjeżdżał też poza teren pow. kartuskiego. Załatwiając sprawy organizacyjne przebywał w powiatach: tucholskim, chojnickim i kościerskim. Stałym miejscem ukrywania się Bigusa były schrony na terenie pow. kartuskiego. Jako komendantowi powiatowemu podlegał mu m.in. oddział partyzancki w bunkrze „Ptasia Wola”, znajdującym się nad jeziorem Lubygość. Był to tzw. oddział wykonawczy (Oddział Samoobrony), którego zadaniem była ochrona komendy powiatowej TOW „GP” oraz wykonywanie wyroków na zdrajcach i Niemcach. Bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych Bigus został współorganizatorem Milicji Obywatelskiej w Gowidlinie oraz szkoły podstawowej. Później był kierownikiem tej szkoły. W 1974 r. przeszedł na emeryturę.

Relacja z 18.07.1957 r. (tu informacja o wstąpieniu do „Gryfa” w grudniu 1939 r.); M. Knut, *Tradycja ojców naszym dziedzictwem*, rękopis (tu informacja, że wrócił do Gowidlina 1.10.1939 r.).

IV/1. Korespondencja w sprawie
Brunona Bigusa i Rudolfa
Bigusa:

1. Prośba o kweryndę - Jośkowski
& 10.07.2005 r. k. 1 5.1
2. Odpowiedź na WP k. 3 5.2-4
3. List elektroniczny do Zbigniewa
Jośkowskiego z 6.06.2013 - dot. prośba
o podanie dat i miejsc zgonu: Bruno-
na Bigusa, Rudolfa Bigusa i Heleny
Bigus sam. Wenta k. 1 5.5
4. Korespondencja elektroniczna Funda-
cji ze Z. Jośkowskim - dot. pkt. 3 oraz adresu
Danuty Klimkosz - córki Brunona Bigusa k. 2 5.6-7
5. List elektroniczny Fundacji z
10.06.2013 do Danuty Klimkosz - prośba
o zdj. Heleny, Brunona i Rudolfa
Bigusów k. 1 5.8

Fundacja "APAKoWSP" w Toruniu

Od: <zjoskowski@o2.pl>
 Do: <fapak@wp.pl>
 Wysłano: 10 sierpnia 2005 13:48
 Temat: Kserokopie dokumentów

p. 812; kw. odp. 178

FUNDACJA	
"Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek" w Toruniu	
Wpłynęło dnia:	16.08.2005
L. dz.:	24.98/PW-630/05
Załączniki:	

+M

Szczesc Boze!

Od ponad roku przygotowuje do druku w formie publikacji monografii wsi i parafii Gowidlino. Z. ta miejscowoscia związani sa: ppor. Brunon Bigus ps. "Gryf", "Macko" oraz por. Rudolf Bigus ps. "Zbyszko", którzy byli działaczami i komendantami okregowymi "Gryfa Pomorskiego".

Ze wzgledu na ich dzialalnosc patriotyczna, chcialbym w owej monografii zamiescic ich biogramy.

Wobec tego, prosilbym o przeslanie mi kserokopii dotyczacych obu braci Bigusów, abym w ich oparciu mógł "zbudowac" ich biografie.

Po drugie, o ile dysponujecie aktami "Gryfa Pomorskiego", jesli znalazlyby sie materialy dotyczace akcji przeprowadzonych przez komórke "Gryfa" w Gowidlinie, to tez bym prosil o kserokopie. Jednakze najbardziej interesuja mnie materialy o Brunonie Bigus i Rudolfie Bigus.

Korekta naukowa i techniczna mojej monografii jest przewidywana na koncówke wrzesnia b.r., dlatego prosilbym o przeslanie owych kserokopii, o ile to możliwe, jeszcze w sierpniu (za zaliczeniem pocztowym).

Zatem oczekuje na materialy!

Z.Joskowski

Jeszcze moje dane teleadresowe:

br. Zbigniew Joskowski

14 - 100 Ostróda

tel. 601 358 259

mail: zjoskowski@o2.pl

4.8.2005

2

Brunon Bigus ur. 3.06. 1914 r. w Gowidlinie. W 1936 kończy seminarium nauczycielskie w Wejherowie. W latach 1936 do 1938 pracuje w szkolnictwie w powiecie kartuskim. W 1938 otrzymuje pracę w jednoklasowej szkole powszechnej w Bazarach pow. oszmiański (?). W lipcu 1939 r. powołany do szkoły podchorążych Obrony Narodowej przy 4 DP w Brodnicy. W końcu sierpnia 1939 r. szkolną kompanię przeniesiono do Lwowa. Tam uczestniczy w walkach w obronie Lwowa. Unika niewoli i wraca na Pomorze w rodzinne strony, przechodzi do podziemia. Po wojnie wrócił do pracy w szkolnictwie w powiecie kartuskim : Ciechanowski Konrad, Obsada personalna TOW „Gryf Pomorski”, Pomerania, nr 5/1977;

W 1947 r. Brunon Bigus ps. „Gryf”, podczas okupacji komendant powiatowy TOW „Gryf Pomorski” w Kartuzach, ożenił się z Agnieszką Koszałką, podczas okupacji kurierką Komendy Naczelnej TOW „Gryf Pomorski”, a od jesieni 1942 r. także komendantką pionu kobiecego „Gryfa” na pow. Kartuzy kryptonim „Lipa” oraz zastępczynią Haliny Kurowskiej komendantki naczelnej pomocniczej służby kobiet „Gryfa” kryptonim „Przedświt” : Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945, pod red.H.Maciejewskiej-Marcinkowskiej i E.Zawackiej, Toruń 1994, cz. 1, s. 120;

Po zwolnieniu z aresztu 22 XII 1939 r. ks. Franciszek Grucza pracował w parafii Gowidlino. Zwerbowany przez Brunona Bigusa ps. „Gryf” pełnił funkcję kapelana „Gryfa Pomorskiego” na pow. Kartuzy i Wejherowo, używając ps. „Kordecki” (aresztowany ponownie 21 VI 1944) : Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945, pod red.A.Zakrzewskiej i E.Zawackiej, Toruń 1998, cz. 4, s. 51;

W II półroczu 1943 r. Brunon Bigus włączył swoją grupę do Oddziału Partyzanckiego AK kryptonim „Świerki”, którego dowódcą był Alojzy Bruski ps. „Grab” : Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945, pod red. E.Zawackiej, Toruń 1996, cz. 2, s. 40;

Brunon Bigus na początku 1941 r. do TOW „Gryf Kaszubski” zwerbował Juliusza Koszałkę : K.Komorowski, Konspiracja pomorska 1939-1945.Leksykon, Gdańsk 1993, s.89;

Krytykowali J.Dambka ps. „Jur” za podpisanie umowy z „Mieczem i Pługiem”. Dambek oburzony tym, wysłał Mariana Jankowskiego ps. „Szarak” z rozkazem rozbrojenia ich (tzn. Brunona i Rudolfa Bigusów) i doprowadzenia do swojej kwatery, do tego jednak nie doszło, bo „Szarak” poinformował Dambka, że ich nie spotkał, co było nieprawdą (...). „Jur” uwierzył, ale Brunona Bigusa odwołał z funkcji komendanta powiatu kartuskiego.

Z powodu dyktatorskich rządów prezesa TOW „Gryf Pomorski” Dambka całe grupy członków „Gryfa” włączają się do Armii Krajowej; tak zrobił „Zbyszko” - komendant powiatu morskiego „Gryfa”, który do AK przeszedł w

padzierniku 1943 r. z 2000 członków.

Wykaz komendantów „Gryfa Pomorskiego”: komendant powiatowy (Kartuzy) Brunon Bigus , pierwszy zastępca Rudolf Bigus, Drugi zastępca Władysław Koszałka. Bigus Rudolf ps. „Zbyszko”, „Piotr Morski”, „ Tarski” , brat Brunona, w relacji, oceniając pracę J. Dambka mówi o „ bałaganiarskich metodach”:

Teczka osobowa L.Lubecki sygn.M:937/1643 Pom. , t.2 dokument 5, 59.

Wiosną 1941 r. z „Gryfem Kaszubskim” nawiązała kontakt i przyłączyła się do tej organizacji grupa ukrywających się m. in. w Gowidlinie, której przewodniczył Rudolf Bigus. R.Bigus został mianowany komendantem pow.morskiego, a Brunon pow.kartuskiego. W czerwcu 1942 r. na spotkaniu w Wejherowie przedstawiciele organizacji „Polska Żyje” i „Gryfa Kaszubskiego”zapadła decyzja o przystąpieniu tej organizacji do „Gryfa”. Władze „Gryfa” reprezentował tam m.in. Rudolf Bigus .

W lipcu 1943 r. w Kamienicy Królewskiej doszło do zawarcia umowy o przystąpieniu TOW „Gryf „pmorski” do „Miecza i Pługa” (pełna nazwa org. Zjednoczone organizacje Ruchu „Miecz i Pług”). Rudolf Bigus reprezentował tam „Gryfa” razem z Józefem Dambkiem i Augustynem Westphalem .

Obwód Kartuzy AK powstał w połowie 1944 r. i komendantem Obwodu został członek Rady Naczelnej „Gryfa” Rudolf Bigus ps.”Zbyszek”:

K.Ciechanowski, Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939-1945, Warszawa 1972, s. 152, 154, 156, 158, 168, 175-177,194,230.

W czerwcu 1942 r. w Wejherowie doszło do spotkania kierownictwa lokalnej organizacji „Polska Żyje” (...) z władzami Tajnej Organizacji Wojskowej „ Gryf Pomorski”. Władze „Gryfa „ reprezentowali (...) plut.pchor. Rudolf Bigus : 1VII 1942 - Zgodnie z uchwałą Rady Naczelnej TOW „Gryf Pomorski” komendantem tej organizacji na powiat morski został plut. pchor. Rudolf Bigus ps. „ Zbyszek” ; W połowie października 1943 r. Rudolf Bigus ps.” Zbyszek”, dotychczasowy komendant na pow. morski , podporządkował się wraz ze swoją grupą Armii Krajowej, otrzymując nominację na komendanta Obwodu AK (obszar powiatu morskiego) : Milczewski Z., Wejherowo i powiat morski wrzesień 1939- maj 1945, Gdańsk 1991, s. 116, 117,134.

Bigus Rudolf ps.”Zbyszko” - członek Rady Naczelnej i komendant obwodu morskiego, kontakty konspiracyjne utrzymywała z nim Stefania Miotk zam.Łozińska ps.”Szarotka” od jesieni 1942 r. szefowa łączności Komendy Naczelnej „Gryfa”. Funkcję łączniczki i kurierki m.in. także Rudolfa Bigusa ps.”Zbyszko” komendanta pow. morskiego, pełniła Gertruda Puzdrowska z d. Zulewska ps.”Czerwień”. Mieszkanie Puzdrowskich przy ul.Chyłońskiej w Gdyni (także zakład fryzjerski) było siedzibą Komendy TOW „Gryf Pomorski” na pow. morski i kartuski : Teczka osobowa :Bigus Helena sygn. K: 198/198Pom., Miotk Stefania sygn.K:743/1754 Pom., Puzdrowska Genowefa sygn.K: 54/54 Pom.; Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945,

pod red. A.Zakrzewskiej i E.Zawackiej, Toruń 1998, cz.4 s. 102, 122.

R.Bigus „Zbyszek” komendant Obwodu AK w Inspektoracie AK Gdynia :
Materiały do dziejów Pomorskiego Okręgu ZWZ-AK, Toruń 2000, s. 20.

Bigus Rudolf w październiku 1943 był komendantem powiatu morskiego
TOW „Gryf Pomorski” i podporządkował się Armii Krajowej; został
komendantem Obwodu AK i zarazem pełnił dalej funkcję komendanta okręgu
„Gryfa” obejmującego powiaty: morski, kartuski i Gdynię; czyli formalnie nie
zerwał z „Gryfem” : Konrad Ciechanowski, Życie i śmierć bohatera, Gdańsk
1980, s. 78.

Plut. podchor. rez. Rudolf Bigus ps.”Zbyszko” komendant okręgu (pow.
morski i kartuski) od jesieni 1943 r. (po Grzegorzu Wojewskim); po wojnie
szykanowany, pozbawiony stanowiska leśniczego, 9 miesięcy spędził w
gdańskim więzieniu : Krzysztof Komorowski, Konspiracja pomorska 1939-
1945.Leksykon, Gdańsk 1993, s. 89, 168.

Brunon Bigus komendant AK Wejherowo , kryptonim „Kasa”; Rudolf Bigus
komendant Obwodu AK Kartuzy, kryptonim „Ekspedycja” : teczka osobowa
Schulz Aleksander M: 20/629 Pom. cz.III .

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

- inf. o Rud. i Brun.
Bigusach
+ Biuletynu
L. d. 2789/Ram - 410/05

Pan
Zbigniew Joskowski

14-100 Ostróda

Szanowny Panie !

Nie dysponujemy gotowymi biogramami braci Brunona i Rudolfa Bigusów. Przesyłam zatem w załączeniu najważniejsze wypisy ze źródeł Ich dotyczące , z których wynika, że byli żołnierzami Armii Krajowej. Do wypisów dołączam kserokopię relacji Heleny Bigus zam. Wenta ps. "Szarotka", siostry Brunona i Rudolfa oraz ostatni numer „Biuletynu” Fundacji.

Biogramy obu braci Bigusów będą dopiero opublikowane w cz. 7 „Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939-1945”.

Łączę pozdrowienia.

Z wyrazami szacunku i poważania

Elżbieta Skerska
mgr Elżbieta Skerska dokumentalistka

wydrukowane ze strony: poczta.wp.pl

Od: Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej <fapak@wp.pl>
Do: <zjoskowski@o2.pl>
Data: Czwartek, 6 Czerwca 2013 14:40
Temat:

Szanowny Panie!

Przygotowuje biogram Bigus Heleny zam. Wenta, Bigusa Brunona i Bigusa Rudolfa do "Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939 - 1945" i w związku, z tym mam wielką prośbę: Proszę o podanie dat i miejsc zgonu Heleny, Brunona i Rudolfa. Czy dysponuje Pan zdjęciami? Będę zobowiązana za udzielenie pomocy.

Z góry dziękuję.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska

Redaktor Słownika Biograficznego

=====
Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93
tel.: 56/65 22 186
www.zawacka.pl

Przekazując 1% na Fundację
KRS 0000 41692
Realizujesz testament gen. Elżbiety Zawackiej

kart i" + list.

Szanowy Ojcze!

Jestem bardzo wdzięczna za inf. - daty śmierci oraz za kontakt z p. Danutą Klinkosz. Słownik ukaże się w przyszłym roku i na pewno prześlę go Ojcu. Czy może Ojciec chciałby mieć w swojej bibliotece cz. 1- 6 "Słownika"? Może byłby pomocny w pracy naukowej.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku

redaktor "Słownika"

Elżbieta Skerska

Dnia Sobota, 8 Czerwca 2013 14:30 Zbigniew Joskowski <zbigniewjoskowski@gmail.com> napisał(a)

+M

Pokój i dobro,

dysponuję danymi metrykalnymi na własne potrzeby badawcze, ponadto jestem autorem "Gród Gowida. Historia wsi i parafii Gowidlino", wydanej w Baninie w 2006 r. W tej pozycji podaję obszerne biogramy Brunona oraz Rudolfa Bigusów, a o Helenie Wenta z d. Bigus wzmiankuję w rozdziale opisującym działalność konspiracyjną podczas II wojny światowej na terenie Gowidlina i w okolicach.

Więc oparciu o swoją monografię oraz dane metrykalne podaję pełne dane dotyczące urodzenia i śmierci osób, które panią interesują:

Helena Maria Wenta z domu Bigus (krypt. Stokrotka) ur. 20.05.1917 w Gowidlinie, zm. 2.20.1999 w Gowidlinie, pochowana w Gowidlinie

(Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Chrzty 1902-1928*, bez. sygn., s. 121, nr 28;

Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Zgony 1998-*, bez. sygn., s. 8, nr 16: Z. JOSKOWSKI, *Gród Gowida. Historia wsi i parafii Gowidlino*, Banino-Pelplin 2006, s. 68, 69)

Brunon Pawel Bigus (krypt. Gryf, Maćko) ur. 3.06.1914 w Gowidlinie, zm. 9.12.1997 w Gowidlinie, pochowany w Gowidlinie

(Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Chrzty 1902-1928*, bez. sygn., s. 101, nr 48;

Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Zgony 1980-1997*, bez. sygn., s. 99, 26: Z. JOSKOWSKI, *Gród Gowida. Historia wsi i parafii Gowidlino*, Banino-Pelplin 2006, s. 200-201)

Rudolf Bigus (krypt. Zbyszko) ur. 2.01.1916 w Gowidlinie, zm. 19.10.1984 w Kartuzach, pochowany w Tczewie

(Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Chrzty 1902-1928*, , bez. sygn., s. 113, nr 2;

Z. JOSKOWSKI, *Gród Gowida. Historia wsi i parafii Gowidlino*, Banino-Pelplin 2006, s. 202-204)

Wszyscy troje są dziećmi Marcina Bigusa i Klementyny Bigus z d. Formeła)

Natomiast w sprawie fotografii proszę się kontaktować z córką Brunona Pawła Bigusa a □ □ □

Danutą Klinkosz. Podaję poniżej jej adres e-mail: klinkosz0@poczta.onet.pl

Z pozdrowieniami

br. Zbigniew Joskowski

W dniu 6 czerwca 2013 14:40 użytkownik Fundacja General Elżbiety Zawackiej <fapak@wp.pl> napisał:

Szanowny Panie!

Przygotowuje biogram Bigus Heleny zam. Wenta, Bigusa Brunona i Bigusa Rudolfa do "Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939 - 1945" i w związku, z tym mam wielką prośbę: Proszę o podanie dat i miejsc zgonu Heleny, Brunona i Rudolfa. Czy

+M

Witam

"Słownik biograficzny..." swego czasu nabyłem (cały komplet) na własny użytek naukowy. Ale pewnie obecne opracowanie jest uaktualnione, poszerzone. Chętnie piszę się na to, by obecna edycja trafiła do biblioteki i do moich osobistych zbiorów. Jak będzie chciała Pani wysłać, proszę dać mi znać, podam dane do wystawienia faktury.

W razie jakichś Pani potrzeb służę pomocą!

Z pozdrowieniami i modlitwą

br. Zbigniew Joskowski

W dniu 10 czerwca 2013 11:54 użytkownik Fundacja General Elżbiety Zawackiej <lapak@wp.pl> napisał:

Szanowy Ojcze!

Jestem bardzo wdzięczna za inf. - daty śmierci oraz za kontakt z p. Danutą Klinkosz. Słownik ukaże się w przyszłym roku i na pewno prześlę go Ojcu. Czy może Ojciec chciałby mieć w swojej bibliotece cz. 1- 6 "Słownika"? Może byłby pomocny w pracy naukowej.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku

redaktor "Słownika"

Elżbieta Skerska

Dnia Sobota, 8 Czerwca 2013 14:30 Zbigniew Joskowski <zbigniewioskowski@gmail.com> napisał(a)

+M

Pokój i dobro,

dysponuję danymi metrykalnymi na własne potrzeby badawcze, ponadto jestem autorem "Gród Gowida. Historia wsi i parafii Gowidlino", wydanej w Baninie w 2006 r. W tej pozycji podaję obszernie biogramy Brunona oraz Rudolfa Bigusów, a o Helenie Wenta z d. Bigus wzmiankuję w rozdziale opisującym działalność konspiracyjną podczas II wojny światowej na terenie Gowidlina i w okolicach.

Więc oparciu o swoją monografię oraz dane metrykalne podaję pełne dane dotyczące urodzenia i śmierci osób, które panią interesują:

Helena Maria Wenta z domu Bigus (krypt. Stokrotka) ur. 20.05.1917 w Gowidlinie, zm. 2.20.1999 w Gowidlinie, pochowana w Gowidlinie

(Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Chrzty 1902-1928*, bez. sygn., s. 121, nr 28;

Archiwum Parafii Gowidlino: Księgi metrykalne parafii Gowidlino, *Zgony 1998-*, bez. sygn., s. 8, nr 16;

wydrukowane ze strony: poczta.wp.pl

Od: Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej <fapak@wp.pl>
Do: <klinkosz0@poczta.onet.pl>
Data: Poniedziałek, 10 Czerwca 2013 12:00
Temat:

Szanwona Pani!

Adres Pani otrzymałam od br. Zbigniewa Jóskowskiego z Ostródy. Obecnie przygotowuję do "Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939 - 1945" biogramy: Heleny Marii Wenta z d. Bigus, Brunona Bigusa, ojca Pani i Rudolfa Bigusa. Obok biogramów umieszczamy zdjęcia. W związku z tym proszę o pomoc i udostępnienie zdjęć śp. Heleny i śp. Brunona.

Nie wiem czy jest Pani zorientowana, że w jednej z części "Słownika" został opublikowany biogram p. Agnieszki Bigus z d. Koszałka.

Będę zobowiązana za pomoc.

Z poważaniem

redaktor Słownika
Elżbieta Skerska

=====
Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93
tel.: 56/65 22 186
www.zawacka.pl

Przekazując 1% na Fundację
KRS 0000 41692
Realizujesz testament gen. Elżbiety Zawackiej

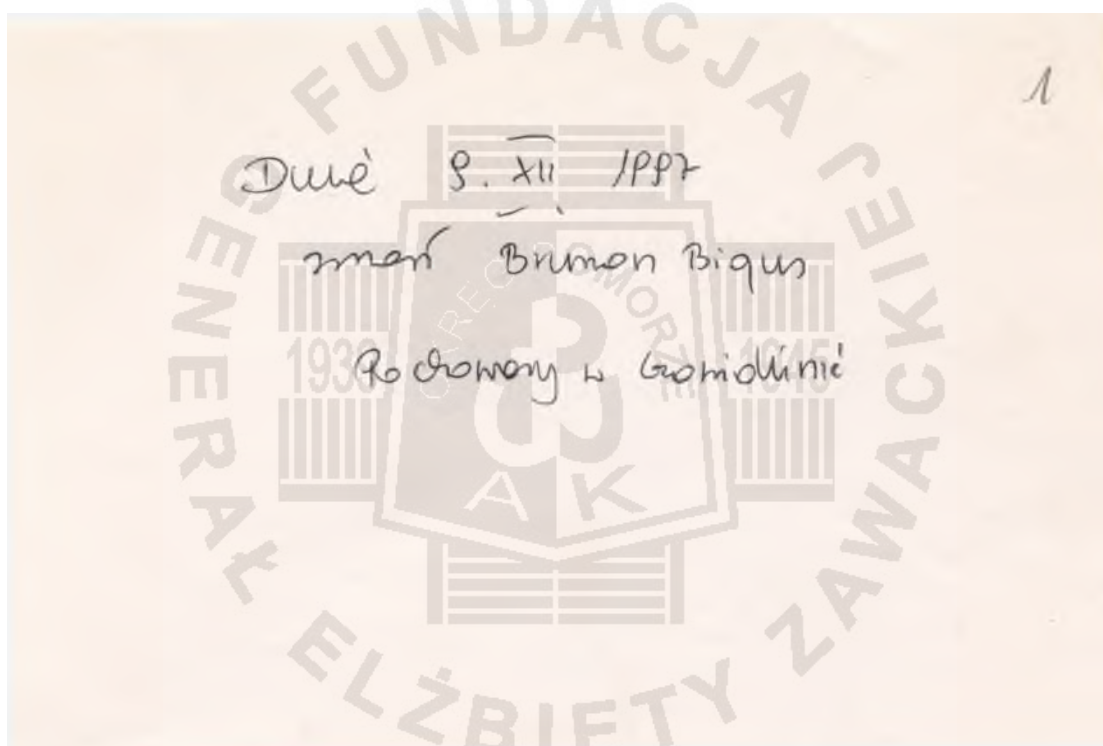
T. M.: 1587/2525 Gom.

Kartusy

Bigus Brunon

✓ 1939 Karty informacyjne

✓ k. 30

1

Dzień 9. XII 1997

zmarł Brunon Biquas

Po dowrozy w Gromidlinie

Bigus Brunon
ps. "Kaciko", "111", "Gryf"
W drugiej połow. czerwca 1942 objął
funkcję 2-cy komend. powiatu kartuskiego
a później otrzymał nominację na
komendanta pow. kartuskiego; podjął
w spotkaniu zaciężelskie JON "Gryf Pom."
warte pito 15.06.1942 a nie 7.07.1941
przypisane do 2000k Rady Naczelnej JON "G.P."
Imię i B. do 4th (str. 233-235)
zob. Gosiorowski A., Steyer R., Taj. Org. Hoj. "Gryf Pom."
12.01.2010 JON. o d. 5510.

JON G. Skazik
JON G. Pom.

Bigus Brunon
ps. "Gryf"
Nauwyciel, w 1941 zwerbował do
DOW "Gryf Kaszubski" Koszówkę, Julina
(przyjętego księcia)

Wstępu 3

zob. Komorowski S., Konspiracja pomor-
ska 1939-1947. Leksykon, Gdańsk
1993, s. 89.

Wł. IV '11

Bigus Brumom

Kertuay
4

Celomek Redy Maczelnej, w
swojej relacji podaje, że 50 W. Gr. Pomorski
powstała w Debiemicy na sebraniu
w Jylinsce Kosszalki (działany 50 W
"Gryf Kaszubski" 15. 06. 1942 r.
- nazwę zaproponował J. Dambek
zob. Chramowski B., Gajownikowski A., Steyer
Krzysztof, Polska podziemia na
Pomorzu w l. 1939-1945, Gdańsk,
2005, s. 329

a

++

5

Bigus Brunon

Zmarł 9. 12. 1997 r.

zob. J: 890/1591 Koszałka Juliusz

insp. Gdynia - hist - 2.1, str. 6

Wzr II, 101

Bigus Brunonem
ps. Maćko, Gmyt, Z-107", Wawel

Gdynia 6
JOW Gr. P.

Maż Agnieszki Bigus

zob. Kłoszanka; brat Rudolfa

w relexji o cemia prace J. Dambka
"bataganiarskie metody"

zob. J: A-937/1643 Leon Lubedki, 12. II,
pocz. Pom.

Wsk. III 1011

a

Gdynia 7
TOL 6P

Biquis Brunon

Grzech Roidy Marceli
TOL 6P

ul. T.: Borenskiej B.
(broszura s. 9) / insp. Gdynie

JMM-95

Kartuzy
Gdynia 8

Bigus Brunon

KH

ps. „Brunon”

1939

1945

zob. Sadowski Józef,
Mówi numer 31806,
W-wa 1998, s. 185, poz. 121.

Biquis Brunon

9

Zmowa 8. XII. 1997r, podstawa K
Gomolinic

Informacje Moni Koszele-Libreciej
2.15.01. 88r.

HMM-98

Nazwisko i imię: BIGUS BRUNON

BIOGRAM:

Bigus Brunon, ps. "Gryf" był komendantem powiatu kartuskiego.

(Lubecki L.: Refleksje o tragicznych dziejach Tajnej Organizacji Wojskowej – Gryf Pomorski [b.m. 1993] [druk komputerowy], s. 2)

Gdynia BEZ

10

Bigus Brunon

Gdynia
TOW Gr. Pom.

ps. "Gryf"

11

Zwerbował do organizacji -
- TOW Gryf Pom. ks. Franciszka
Gruczę ps. "Kordecki"

rel: Grucza Franciszek t. osob. X-1017
1761 imop. Gdynia

Wł. XI '39

Bigus Brunon

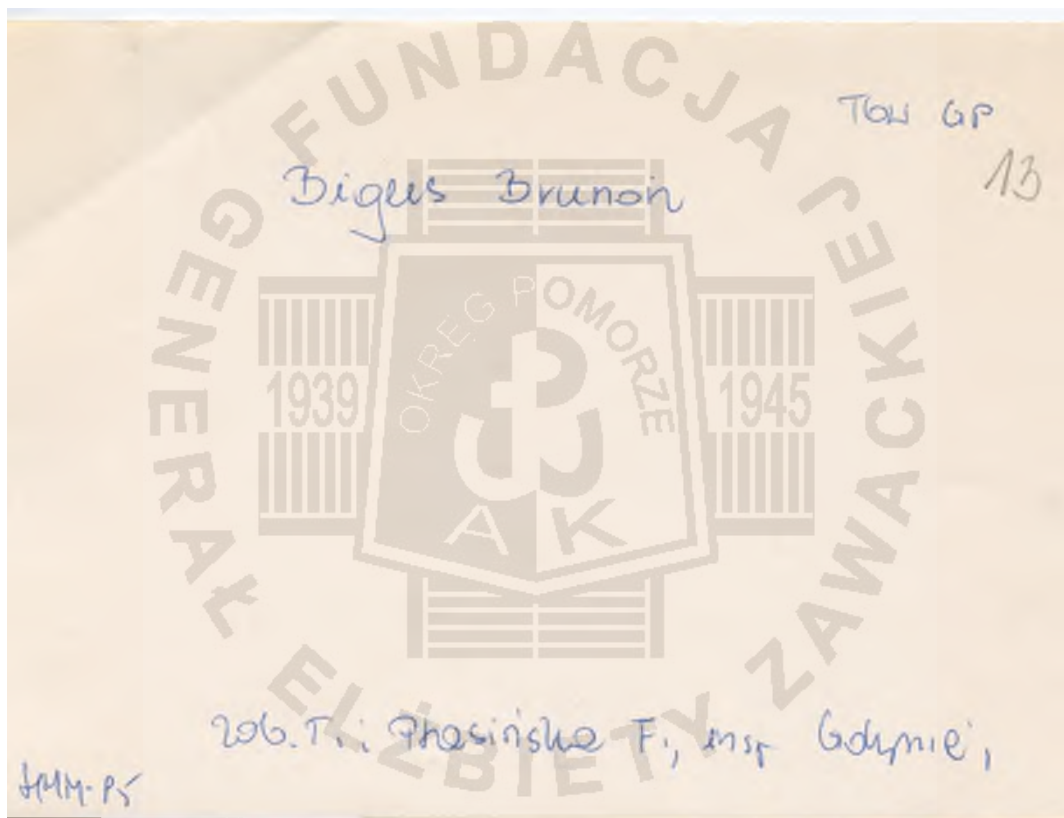
kartuzy
TOW GP

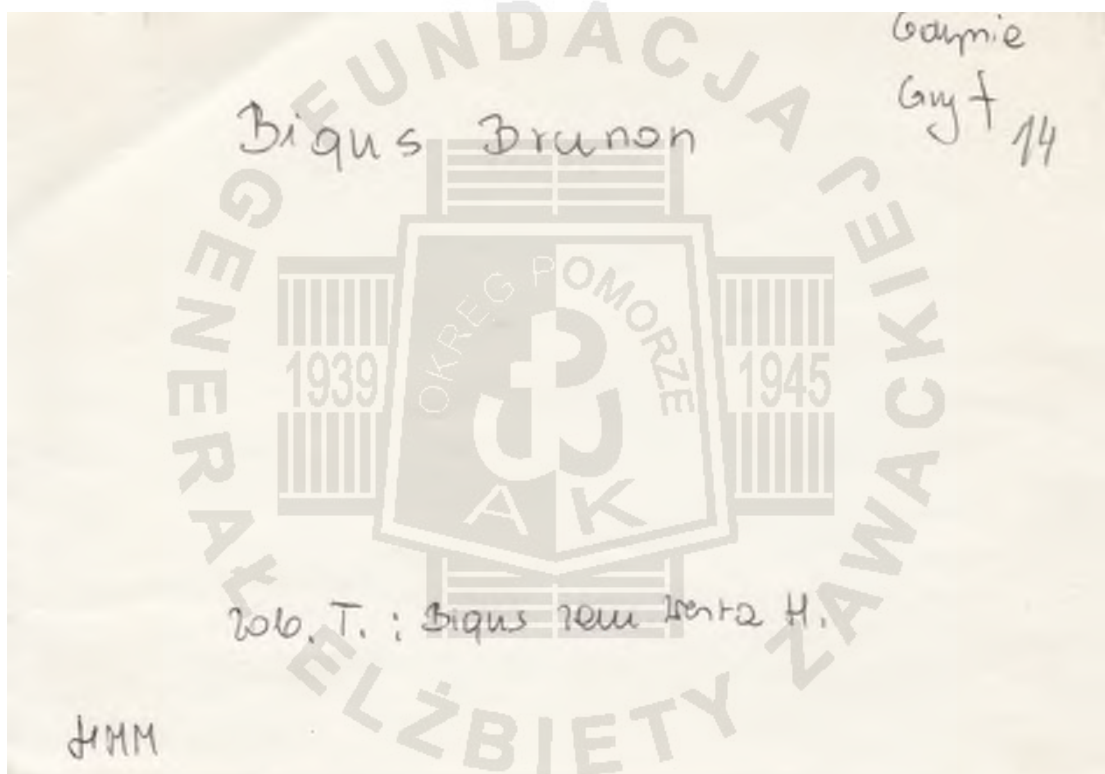
12

Podlegał mu Mieczysław
Janek. Bigus mieszkał w Gosi-
dlinie pow. kartuzy, pełnił funkcję
kmdra TOW GP na pow. kartuzy.
(z ostrzeżeniem śmiadnie jako
funkcyjna przez B. Bigusa)

Źródło: A ZKRP Toruń, T.: Janek M.,
m 872/2, s. 21, 22, 27

JMM- 92

Biqus Brunon

Garnie
Gny f 14

Bob. T. ; Biqus Tom Kenta H.

JMM

Biały Brunon

705 Amst

15

Zapnysiągę do konsp. A. Choszcz.
Kniha "Gny te Pocz".

zob. T. A. Choszcz

H.M.M.

Biquis Brunon

Gdynie
Tow. G.P.

16

Kmdt pomietony Tow. G.P. Epcanoic' ujdny Rodp
Pencup a mru' uhzymy hētē Monē' Wostēhōnne.
Ps. "Maciel'".

Rob. T.: Kosvelko-Liberche M., ungr. Gdynie,
I/11 | str. 1, 4

HMM

BIGUS Brunon ps.

urodz.

bez stopnia

K-dt Wejcherowo "Kasa"

Sr. K. Z. z M.

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

*kartowy
A.K. 17*

Kartusy Tow.
"Guj" "GP" AK
AK pow. katedra

Bigus Brunon "Guj"

18

Nauczyciel, ppor. rezerwy. zastępca komendanta
na powiat karkuski. Członek Rady Maczelnej
Tow. "GP."

zob. Praca mag. J. Piastowski "Udział w życiu
Dziec. Chęcin. w Duchu Opole" str. 97.

D.W.

Bigus Brunon ^{Kierownik} powiat morski
Gryf Pom. 19
Kamendant powiatowy "Gryfa" w Kartuzach

K. Ciechanowski, Kobiety pomorskie...
Pomerania, z. 4/1975, s. 13.

PO-94

t

Kardowy

20

Bignus Brunon

rob. spis J. Szalewskiego por. 10

adres: Gardline Kartuskie

symbol "k"

Kudki por. Kartuskiego

T

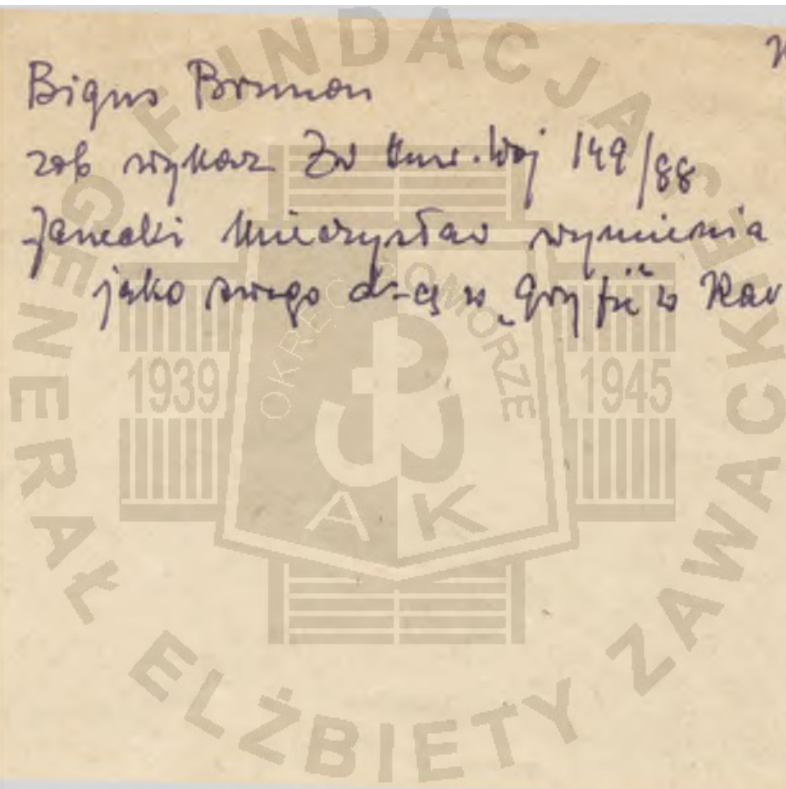
Bignus Borman

zob. wykaz z l. ur. woj 149/88

Janek Miodusławski wymienia go
jako mrogo d-eg w gmyt^{ie} w Rostwack

Rostwory
gmyt
2/1

82

Biqus Brunon

Kartuzy
"Snyf Po-
morski"
22

Brunon Biqus
komendant por. kartuskiego
(jeden z najbardziej aktywnych
deis emerytowany nauрызiel z
Solidarnoscia)

wy. relacji ks. Bronisława Szynicharskiego

Walec

Bigus

Brunon Bigus, ur.3.6.1914 w Gowidlinie. W 1936r. kończy seminarium nauczycielskie w Wejherowie. W latach 1936 do 38 pracuje w szkolnictwie w powiecie kartuskim. w 1938r. otrzymuje pracę w jednoklasowej szkole powszechnej w Bazarach w powiecie osmańskim. W lipcu 1939r. powołany do szkoły podchorążych obrony narodowej przy 4 DP w Brodnicy. W końcu sierpnia 1939r. szkolną kompanię przeniesiono do Lwowa. Tam uczestniczy w walkach w obronie Lwowa. Unika niewoli i wraca na Pomorze w rodzinne strony, przecho- dząc od razu do podziemia. Po wojnie wrócił do pracy w szkolnictwie w powiecie kartuskim.

Źródło: K.Ciechanowski, Obsada pers. T.O.W. Gryf Pom
"Pomerania" 1977/5.

Skartusy

24

Biqus Brunon

K 1941 r. pedem z onqamiretonóls
"Gryfe"

wok. nel. G. Puadrowskiej /odynie

J.M.M. VI.93

Bigus Bronisław
ps. „Kaciko”

Stary
Pon. „Gryf Kaszub.”

25

Pod koniec 1939 nawiązał kontakt
z panem Józefem Stolce (piekarnik w Sulczynie)
z POW „Gryf Kaszubski”. W 1940 r.
podstrelono członków org. w/g por. p. p.
Pon. kwartuski był ośrodkiem, w którym
powstawały grupy tej org.

zob. Gąsionowski A., Steyer H., Gaj. Org. Wejst. „Gryf
Pom.”, Golonka 2010, o. 57-58
NR VII

Biogram Rudolf ps. "Łbysako"

AK
Kartuzy

20

komendant AK rejonu obejmującego
powiat morski, kartuski i Gdynię

20b. Jan Karubowski i służby specjalne
GESTAPO SMIERZ UB... , aut. Gancowski
Andrzej, Gdynia 2008.

s. 123

s. 492

Biqus Bremen ps. „Gyft”, „Macko”

KARTUZY

27

komendant „Gyfta Pomorskiego” na powiat kartuski,
członek Rady Własnej,

Zob. Jan Kasubowski i służby specjalne
GESTAPO SMIEŚĆ UB..., aut. Gąsiorowski
Andrzej, Gdańsk 2008.

s. 119
s. 492

Ⓟ II'11

Di gus Brunon
a Komendant powiatowy na
Kartusy

Kartusy 18
JCH, Gr. Kasz
- AK

sob. J. N: 15/11/24/11 Pom. 2.11 4-5 Gdynia
Sprawias Jan

AK .x111

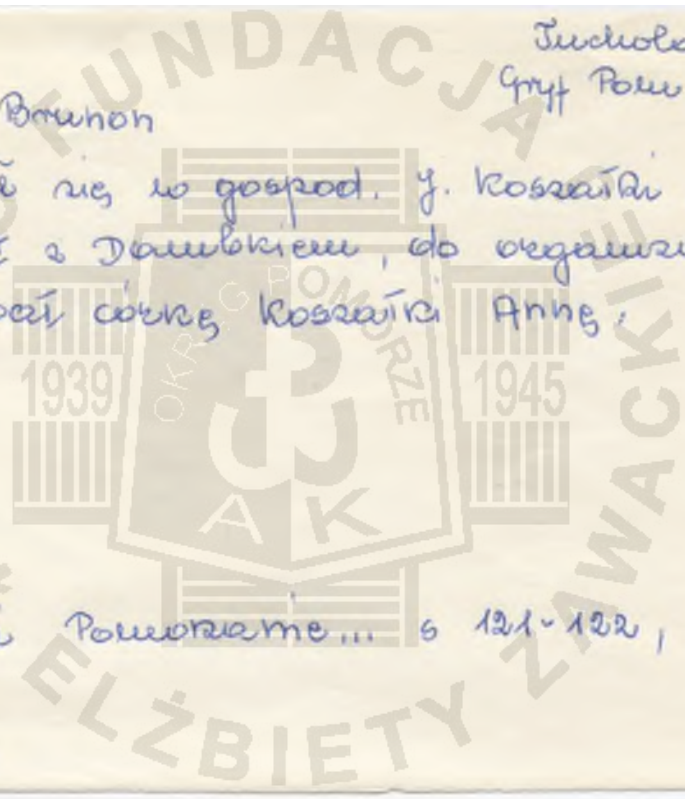
Tuchola
Grzyf Polw. 29

Bogus Brunon

ukrywał się w gospod. y. Kossaków,
kontakt z Dąbkiem, do organizacji
zwerbował cónkę Kossaków Annę.

Starłwici Pomorska me... 6 121-122,

J.K. 1994

Tuchola 30
Grzyf Pole

Bingus Brunon

Komendant powiat „Grzyf” w pow. Starogardzkim
/Święc y. Koszarów/ mieszko do Dambka..
Po wywod. gospod. działalności do organizowania
szkoleń, posterunku M.O., wybrano szóstym
kandydatem do partii

Formela M., Prępska M., Czas nie zawsze sprzyja
pamięci, Maszobnie losy. grzes wybr. 1987, 2 dn. 3/10
i ~~1/11~~ / AP AK, Iwona L. Kopic, t. 5 /

J. K. - 1994

Bigus Brunon

